

Orgaan van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans” — Verschijnt 4 x per jaar

Secretariaat: B. Ijskes, Bleekersstraat 34, Zaandam

Postgiro 42940 ten name Nutsspaarbank Zaandam ten behoeve van boekje no. 9343

october 1965 No. 16

DERDE LEDENVERGADERING

Op dinsdag 2 november houden wij weer onze ledenvergadering in Restaurant Loggen, Lagedijk 172 te Zaandijk.

Aanvang 8 uur.

Agenda:

Openingswoord

Notulen

Jaarverslagen

Bestuursverkiezing

Dia's van de Folkloredag op de Zaanse Schans, te vertonen door de heer F. Engel van Wormerveer

Mededelingen over de bouw van de Schans

Rondvraag

Sluiting

Onze leden willen het bovenstaande wel als vriendelijke uitnodiging beschouwen.

JAARVERSLAG VAN OKTOBER 1964 T.E.M. SEPTEMBER 1965

Het nieuwe verenigingsjaar begon met 343 leden.

Het bestuur is nog als vorig jaar samengesteld en bestaat uit de heren Ads. Bouman, S. C. Huig, D. de Boer, B. Ijskes, A. F. Neuhaus en J. Kaal.

Het bestuur vergaderde op 9 maart 1965, 18 mei 1965, 2 juli 1965 en 21 september 1965.

Ook dit jaar werd weer aan alle directe begunstigers van de Stichting het verenigingsorgaan toegezonden, zodat deze ook op de hoogte blijven van de activiteiten op de Schans. En evenals verleden jaar, werd door de Stichting een nieuwe tekening, voorstellende een gedeelte van de Schans, in december 1964, aan de leden van onze vereniging aangeboden. Zo blijft er een gelukkige wisselwerking tussen stichting en vereniging.

Voor Westzaan mochten we als correspondent begroeten de heer Jongejans, J. J. Allanstraat aldaar.

Voor propagandadoeleinden werden 200 weekbladen Revue van 16 januari 1963 aangekocht waarin een beschrijving en vele afbeeldingen van de Zaanse Schans voorkomen alsmede een grote gekleurde plaat voorstellende de Zaanse Schans in de toekomst.

Deze plaat zal voor de binnenkort verschijnende propaganda-folder worden gebruikt.

Aansluitend hierop kunnen wij mededelen dat de tekening ook gebruikt zal worden voor een legpuzzle.

Deze legpuzzle zal in flinke oplaa aangemaakt worden. Deze maand zullen wij een bedrag van f 5.750,— aan de Stichting overmaken, welk bedrag wij graag hoger hadden gezien, maar mede door de reeds vermelde aankoop en door de verdubbeling van de P.T.T. tarieven, liggen de onkosten hoger dan aanvankelijk gedacht.

De reeds verschenen nummers van Anno 1961, t.w. de nrs. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 en 15 worden voor propaganda gebruikt. Tevens zijn deze nummers nog à f 0,25 bij het secretariaat verkrijgbaar.

Het bestuur besloot een archief aan te leggen van afbeeldingen (foto's, platen, enz.) van de Schans in opbouw. Als archivaris zal optreden de heer J. Kaal. Een speciaal reglement voor deze verzameling werd opgesteld.

Een flink aantal leden meldde zich weer aan, en nu tellen wij er eind september 547, een winst dus van 200 leden. Voor onze vereniging is het dus een goed jaar geweest.

B. Ijskes

FLEUR EN MINEUR

De laatste tijd is er met betrekking tot de Zaanse Schans sprake van mineur en fleur.

De mineur komt van het bericht dat in de plaatselijke bladen circuleerde, betreffende verdere afbouw van de Zaanse Schans.

De „Fleur” komt door de folklore-dag ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de vereniging de Zaanse Molen, op ons grondgebied gehouden.

Naar aanleiding van het eerstgenoemde werd vele malen uitspraken gehoord als „Het gaat met de Zaanse Schans niet goed” of „Het wordt niks met de Zaanse Schans”.

Nu vonden deze kreten ook hun oorzaak in de toen moeilijke financiële situatie, waarover wij trouwens zelf in ons nummer van augustus j.l. schreven onder de titel: „De financiën van de Stichting”. Maar voor pessimisme t.a.v. de opbouw is geen enkele reden.

Wat toch is het geval?

Door de praktijk geleerd, zal men het aantal kleine panden, dat in het totaal aantal van 40 begrepen was, wat verminderen omdat gebleken is dat kleine panden uit de 18e of 19e eeuw, thans moeilijk bewoonbaar zijn te maken. Daarvoor in de plaats komt dan een geringer aantal grotere.

Bovendien is het tempo van de bouw de laatste jaren nogal onstuimig geweest: In 1961 één pand gereed en één pand overgebracht; in 1965 14 panden, hetzij gereed, hetzij in bewerking, waaronder dan begrepen het grote restaurant. De bedoeling is nu dat na 1966 wanneer alle 14 nagenoeg gereed zullen zijn, er per jaar 2 panden zullen worden geplaatst; dat betekent na 8 jaar tot 1975 een totaal van 16. Daardoor zal het aantal in 1975 op dertig gebracht zijn, waaronder huizen die de ruimte van oorspronkelijk twee panden beslaan.

Het valt dus nogal mee, wij gaan in een rustiger tempo door met onze opbouw.

Verder is in de financiële toestand, door grote subsidies van Rijk en Provincie nadrukkelijk opgeklaard. Van Monumentenzorg alleen al, werd f 340.000,— ontvangen en later van de Provincie f 170.000,—. Ook hierdoor is er geen reden meer voor een mineurtoon.

De Folkloredag

Daarvan was dan ook niets te merken op die mooie zonnige zaterdag 28 augustus, toen in de Schans het lustrum van de Zaanse Molen werd gevierd.

Middelpunt van de feestelijkheden was het bruidspaar van den Dobbelsesteen-Burgering dat in oud-Zaanse klederdracht in het huwelijk trad, daarbij toegesproken door de Wethouder D. Metselaar, in antiek kostuum.

Ter ere van het bruidspaar zaten enige honderden personen aan een broodmaaltijd in het Restaurant, dat met prijzenswaardige spoed provisorisch voor zulk een evenement in gereedheid was gebracht.

's Morgens was er al een omvangrijk programma afgewerkt. Eerst al een optocht die door Zandijk naar de Schans trok, toen brandweerdemonstraties, o.m. met oude spuiten en oude bemanning, kano-en platboomjachtwedstrijden, steenwerpers- en ruiterdemonstraties.

De schermerdansers waren aanwezig en ook de dames kantklossters.

Er stond een behoorlijke wind, zodat de molens, de trots van de jubilerende vereniging, lustig konden malen.

Niet alleen de molens, ook de huizen van de Schans vormen nu reeds een mooie achtergrond voor dit kleurig en bewegelijk gebeuren, dat overdag door ongeveer 15000 personen werd bijgewoond. 's Avonds waren er nog eens 'n 5000, toen de Schans met schijnwerpers verlicht was.

Kortom, fleurig evenement om nooit te vergeten en . . . wèl te herhalen - hetgeen dan ook in de bedoeling ligt.

UIT HET VERSLAG 1964 VAN STICHTING „DE ZAAANSE SCHANS”

Doelstelling van de Stichting is het tot stand brengen en in stand houden van een typisch Zaanse woonbuurt.

Ondanks betrekkelijk slechte financiële aspecten, werd in het jaar 1964 – in verhouding tot de beide voorafgaande jaren – veel werk verricht en ter hand genomen. Een en ander resulteerde jammer genoeg slechts in de oplevering van twee panden. De aanvang met het op één miljoen geraamde restauratiewerk van het voormalige weeshuis uit Westzaan was echter aan de andere kant illustratief voor het streven van het bestuur om de Zaanse Schans op korte termijn aantrekkelijk te maken.

Het Bestuur

In de samenstelling van het bestuur kwam in de verslagperiode geen wijziging. Ook de statuten bleven ongewijzigd, zodat het bestuur van de stichting op de oude voet werd gecontinueerd. Het algemeen bestuur kwam in het verslagjaar driemaal bijeen t.w. op 27 februari, 11 juni en 23 oktober. De belangrijkste beslissingen van deze vergaderingen betroffen het voteren van middelen voor bepaalde restauratiewerken, onderhandse aanbestedingen, de verhuur van het te bouwen restaurant (weeshuis uit Westzaan), verhuur van enige andere objecten, vaststelling van de begroting 1965 en voorlopige vaststelling van de rekening 1963.

Het dagelijks bestuur kwam in het verslagjaar ook driemaal bijeen en wel in korte vergaderingen belegd op 13 mei, 11 juni en 16 september. Aan de orde kwamen voornamelijk de bouw van het restaurant en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. Voorts werd de uit de bouwkosten afgeleide huurprijs voor de woningen besproken. In de laatste vergadering werd besloten om de voor verhuur nagenoeg gereed zijnde woningen voor het publiek open te stellen. Dit laatste gebeurde op 26 en 27 september en bleek achteraf een groot succes, gelet op de zeer grote belangstelling die allerwege werd getoond.

Veel belangstelling

Thans blijkt reeds dat voor tal van bijzondere gebeurtenissen in de streek een bezoek aan de Zaanse Schans een onderdeel van het dagprogramma uitmaakt. Vele malen werden deze bezoeken middels het bureau Voorlichting georganiseerd, enkele malen waren het spontane, niet voorbereide bezoeken of bezoeken waaraan een onzer bestuursleden deel had. Om een goed beeld te kunnen geven wie in de loop van een jaar een bezoek aan de Schans brachten, is onzerzijds gevraagd om gewenste rondleidingen van gezelschappen aan de secretaris door te geven. In volgende jaarverslagen kan daarvan dan een beeld gegeven worden.

Minder gewenste bezoeken van jeugdige vandalen hebben wij in het verslagjaar slechts weinig gehad. Alleen van de

opslagloods werden een twaalfstal ruiten vernield. Overigens vielen de bezoekers van de Schans niet uit hun rol, op een nachtelijke bezoeker na – die niet achterhaald kon worden – en die een aantal tegels uit de smuiger van Mr. Cornelispad sloopte en meenam. Deze inbreuk op het fatsoen was wel zeer schadelijk omdat zij afgezien van de kosten nagenoeg niet te herstellen was.

Verkrijging van materiaal

In 1964 werd slechts spaarzaam gebruik gemaakt van mogelijkheden om oud hout en ander sloopmateriaal aan te kopen. De praktijk leerde namelijk dat slechts spaarzaam gebruik gemaakt wordt van de deuren, die reeds in voorraad zijn, terwijl ook de verwerking en bewerking van oud hout niet altijd succesvol is, afgezien nog van de hoge daaraan verbonden kosten. Wel werden zoveel mogelijk tegels en tegelschouwen aangekocht, wanneer de prijzen daarvan althans nog in het redelijke lagen. Verkoop van tegels per stuk blijkt de laatste tijd een zeer attractieve handel en maakt de aankoop door onze stichting nagenoeg een onbetaalbare zaak, tenzij van bepaalde, ons werk goedgezinden gekocht kan worden of van een outsider.

Behalve voor tegels, werd ook nog voor gele klinkerstenen moeite gedaan, terwijl ook oude metselsteen zoveel mogelijk werd aangekocht.

Voor het bikken van deze oude metselsteen en het bewerken van het oude hout, dat voor bepaalde restauraties moest worden toegeleverd, werd door de fa. Bührs, Visser en Doorgeest mankracht geleverd.

De houtbewerkingsmachines leverden voor dat doel nog goede diensten en werden voorts ook gebruikt door de verschillende aannemersfirma's, die in de Schans werk verrichten.

Tenslotte is het goed op deze plaats te vermelden, dat dikwijls oud materiaal, dat nog nuttig kan zijn voor deze restauraties, door derden wordt geschonken.

Wat particulieren doen

De steun, die het afgelopen jaar wederom van particuliere zijde werd ontvangen, was verheugend groot. Enerzijds blijkt dit uit de aanmerkelijk hogere bijdrage van de Vereniging van „Vrienden van de Zaanse Schans”, die met f 9.500,— een bedrag van f 6.000,— groter was dan het vorig jaar. Anderzijds bleek dit ook uit de honorering van toezeggingen van de plaatselijke industrie en uit extra bijdragen bij jubilea.

Het is ons dan ook een genoegen in dit stuk van deze bijdragen gewag te maken, te meer, daar deze een van de belangrijkste pijlers van ons bestaan blijken te zijn.

Wij hopen en verwachten dan ook, dat met de vorderingen van ons werk de belangstelling van het publiek nog meer zal toenemen en zal leiden tot nog groter financiële steun.

HOE BEWAAR IK MIJN NUMMERS A^o 1961?

Dat hebt U zich vermoedelijk al eens afgevraagd. Welnu binnenkort geeft onze vereniging een sierlijke en duurzame map uit, waar U ze in kunt schuiven. Prijs f 2,50. Gaarne bestellingen vooraf op de Jaarvergadering. Daarna bij de secretaris of (telefonisch) bij de Voorzitter, telefoon Zaandam 64840.

JAARVERSLAG VAN DE PENNINGMEESTER

Ontvangsten

Saldo 1 okt. 1964	f 249,10
Contributies	„ 6173,47
Verkoop „Anno 1961” enz.	„ 37,25
Rente t/m 30/9 '65	„ 87,20
	f 6547,02

Uitgaven

Druk- en clichékosten en enveloppen Verenigingsorgaan	f 307,—
Porto Verenigingsorgaan en secretariaat	„ 144,70
Kaartsysteem en plakzegels	„ 17,35
Geïllustreerde pers	„ 50,—
Tekening Zaanse Schans	„ 150,—
Adresplaatjes	„ 11,94
Stempel	„ 10,26
Overboeking naar Stichting Zaanse Schans	„ 5750,—
Saldo 30 sept. 1965	„ 105,77
	f 6547,02

Ledental 1 okt. '64 343

„ 30 sept. '65 547

Over de gemeenten verdeeld als volgt:

Zaandam	224	Westzaan	27
Koog aan de Zaan	53	Oostzaan	2
Zaandijk	37	Jisp	1
Wormerveer	36	Overig N.H.	84
Krommenie	17	Buiten N.H.	44
Assendelft	4	Buitenland	9
Wormer	9		547

GOED JAARS ENDJES

Voorheen bouwde men als men een goed jaar in zaken had weer een eindje aan een (houten) woning.

Zulk een verlengstuk noemde men een „goed jaars end”.

* Hoogste punt van Restaurant.

Op 15 juli is bij de bouw van het voormalig weeshuis het hoogste punt bereikt.

Heineken brouwerij, de huurster van het pand, zette aan dit gebeuren luister bij, door met een bierkar met twee prachtige paarden bespannen aan de Schans te verschijnen. Toeschouwers verklaarden, dat dit gerij wondermooi paste in het decor van het buurtje aan de Kalverringdijk.

* Oude steen voor het Restaurant

In augustus is in de oostelijke gevel een steen met opschrift geplaatst, die eertijds deel uitmaakte van het Weeshuis te Westzaan. Deze steen toont een metselaar aan de arbeid – zelfs de kuip met specie ontbreekt niet – en draagt tot eigenaardig opschrift:

„Int jaar onses Heeren 1717 den 25 Maay heeft Arus Muesse Booy gelydt en eerste en tweede en derde steen, soon van Mues Claase Booy en zijn huysvrouw Maartje Arus Booy”.

* Weeshuispad 1 Zaandijk

Het pand Weeshuispad 1 is nu ook overgebracht naar zijn nieuwe plaats aan het Zonnewijzerspad. Aannemer Zijp te Wormer zal het plaatsen op de fundering verzorgen.

* Zuideinde 2 Westzaan

Van het woon- en winkelhuis Zuideinde 2 te Westzaan zullen een aantal onderdelen worden verkregen ter verwerking in andere panden.

* Toe Doe

Voor de deelnemers(sters) aan de Toe Doe activiteiten tijdens de schoolvacanties was ook de gelegenheid om in de Zaanse Schans te tekenen en te schilderen. De Toe Doe leiding zorgde voor materiaal. Voordat met tekenen werd begonnen leidde de heer Mars de kinderen rond.

* Bezoek van Russische Minister

Vermelden wij in ons vorig nummer het bezoek van de Russische Ambassadeur, op zaterdag 18 september is ook de minister van scheepvaart de heer W. G. Kabajew op bezoek geweest. Hij was in gezelschap van de Russische Ambassadeur en van de directeur van de Staatsrederijen de heer Saweljew.

Niet zo erg onder de indruk van het Czaar Peterhuisje toonde de minister véél waardering voor de Zaanse Schans. Hij zeide de culturele waarde van dit buurtje zeer groot te achten.

* Foto's en platen voor onze verzameling

Ons bestuurslid de heer J. Kaal, P. L. Takkade 28 Zaandijk, zal gaarne afbeeldingen ontvangen, ook van huizen op hun oude plaatsen. Reeds verwierven wij enige prachtige gekleurde kalenderplaten, o.a.v. botenhuis en Haremakerij. Wie maakte er mooie foto's van de folkloredag? Gaarne een vergroting voor ons archief.

* Gireren van contributie (speciaal voor nieuwe leden)

Bij het groeien van 't aantal leden, nemen de werkzaamheden van de penningmeester toe. U kunt het hem en uzelf gemakkelijk maken – besparing van incassokosten – door Uw contributie 1965/'66 te gireren op postgiro 42940 Nutsspaarbank Zaandam, boekje nr. 9343. Wij roepen Uw welwillende medewerking in.